การถอดบทเรียนการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ของสถาบันการศึกษาพยาบาลกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ

Lessons Learned about Teaching and Management during the COVID-19 Pandemic among Faculty of Nursing Rajabhat's University Thailand

ทินกร บัวชู[1] เสน่ห์ ขุนแก้ว*[2] กมลทิพย์ ใจมาคำ[1]
Thinnakorn Buachu[1] Saneh Khunkaew*[2] Kamontip Chaimakham[1]
[1]คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก ประเทศไทย 65000
[1]Faculty of Nursing, Pibulsongkram Rajabhat University, Phitsanulok, Thailand, 65000
[2]วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีอุตรดิตถ์ คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก ประเทศไทย 53000
[2]Boromarajonani College of Nursing, Uttaradit, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute, Thailand, 53000

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพแบบพรรณนานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อถอดบทเรียนการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ของกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทย ผู้ให้ข้อมูล คือ กลุ่มผู้บริหารทางการศึกษาพยาบาลมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 3 คน กลุ่มผู้รับผิดชอบหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 2 คน และกลุ่มอาจารย์พยาบาลมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 3 คน รวมทั้งหมด 8 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์แก่นสาระ

ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 จำแนกออกเป็นประเด็นหลักที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนนั้นประสบผลสำเร็จ สามารถจำแนกออกได้เป็น 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) การบริหารจัดการการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ประกอบด้วย 1.1 การสอนออนไลน์ 1.2 สิ่งสนับสนุน และ 1.3 การประเมินผล 2) ปัญหา/อุปสรรคการจัดการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ประกอบด้วย 2.1 ผู้สอน และ 2.2 ผู้เรียน และ 3) แนวทางการจัดการเรียนการสอนในอนาคต ประกอบด้วย 3.1 ข้อดีจากการเรียนออนไลน์และในห้องปฏิบัติการพยาบาลก่อนขึ้นฝึก ดังนั้น สถาบันการศึกษาทางการพยาบาลในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ ควรนำประเด็นเหล่านี้ไปประกอบการพิจารณาในการจัดการเรียนการสอนเพื่อยกระดับคุณภาพบัณฑิตให้เป็นที่ต้องการของผู้ใช้บัณฑิตพร้อมรองรับบริบทที่เปลี่ยนแปลงของสังคมต่อไป

คำสำคัญ: การเรียนการสอน, ไวรัสโคโรนา, พยาบาล, มหาวิทยาลัยราชภัฏ

Corresponding Author: *Email: Saneh@unc.ac.th

วันที่รับ (received) 4 พ.ย. 2565 วันที่แก้ไขเสร็จ (revised) 17 เม.ย. 2566 วันที่ตอบรับ (accepted) 30 เม.ย. 2566

Abstract

This descriptive qualitative research aimed to extract lessons learned from teaching and learning management during the pandemic situation of the corona virus 2019 of the Rajabhat University in Thailand. The informants were three Rajabhat University Nursing Education Administrators, two Rajabhat University who responsible for the course and three Rajabhat University Nursing lecturers. A total of eight people were collected through in-depth individual interviews. Data were analyzed by thematic analysis.

The results of the research found that teaching and learning management and management during the 2019 coronavirus pandemic can be classified into three main themes and six sub-themes that make teaching and learning management successful as follows: 1) teaching and learning management during the COVID-19 outbreak in sections 1.1 online teaching, 1.2 facilities and 1.3 evaluation; 2) problems/obstacles of learning management during the COVID-19 outbreak in section 2.1 teachers and 2.2 learners and 3) future instructional management guidelines in section 3.1 advantages from online learning and in the nursing laboratory before practice. Therefore, nursing institutions in Rajabhat University group should be taken into consideration in teaching and learning management in order to raise the quality of graduates to be desired by graduate users and to support the changing context of society further.

Keyword: Teaching and Learning, Coronavirus, Nurse, Rajabhat's University

บทนำ

การระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบทำให้ระบบการศึกษาทั่วโลกชะงัก จากการศึกษารูปแบบเดิมเป็นการศึกษาแบบออนไลน์ส่วนใหญ่ จากการศึกษาประสบการณ์ของผู้เรียนและผู้สอนในประเทศไทย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย เวียดนามและในเมืองฮ่องกง พบประเด็น การศึกษาแบบออนไลน์บล็อกตรรกะเชิงจิตวิทยา เกิดความรู้สึกเบื่อ เศร้า เหงา ง่วง เครียดและวิตกกังวล การพัฒนาตนเองล่าช้า แม้จะมีความยืดหยุ่น แต่นักศึกษาก็ภาคภูมิใจในวิชาชีพที่มีส่วนสำคัญในช่วงการระบาด และการศึกษาแบบออนไลน์มีทั้งได้ผลและไม่ได้ผล ซึ่งการเรียนแบบการจำลองสถานการณ์ไม่สามารถแทนที่การทดลองฝึกปฏิบัติและประสบการณ์ทางคลินิกได้ แต่บางส่วนกลับมองว่าการเรียนออนไลน์สะดวกและยืดหยุ่น สามารถเข้าถึงชั้นเรียนได้เสมือนจริง[1] นอกจากนี้การระบาดใหญ่ยังส่งผลกระทบทำให้ผู้เรียนเกิดความเครียดจากการศึกษาข้อมูลเครือข่ายการศึกษาและการวิจัยในเอเชียตะวันออกและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (southeast and east Asian nursing and research network) พบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่พึงพอใจกับรูปแบบการจัดการศึกษาแบบใหม่และมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความผาสุกทางจิตสังคม แต่ก็มีความสัมพันธ์เชิงลบกับระดับความเครียด ซึ่งระบบการสนับสนุนทางสังคมที่แข็งแกร่งจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนรับมือและจัดการกับความเครียดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับโมเดลซาลูโตเจนิก (salutogenic) เป็นการปรับเปลี่ยนมุมมองระหว่างสุขภาพ ความเครียดและการเผชิญปัญหา[2]

จากการศึกษาประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลในการเรียนช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ในประเทศสเปนพบว่า ผู้เรียนมีความเครียด วิตกกังวล กลัว และเกิดความไม่แน่นอนอันเนื่องมาจากขาดความชัดเจนในเรื่องระบบแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนต่าง ๆ โดยเฉพาะระบบการสนับสนุนดูแลทางด้านจิตใจในภาวะวิกฤติ ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญมาก[3] นอกจากนี้ประสบการณ์ของผู้สอนในช่วงการระบาดของโรคพบว่า เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงปฏิรูปของการศึกษาทางไกล (online distance education) และจะคงอยู่ต่อไปเรื่อย ๆ แต่การศึกษาทางไกลเพียงอย่างเดียวไม่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการปฏิบัติการพยาบาลในคลินิกได้ ดังนั้นปัจจัยกำหนดความสำเร็จของการศึกษาทางไกลจึงขึ้นอยู่กับความรู้ ทักษะ และความสามารถในการออกแบบแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน การตอบสนองต่อผู้เรียน ทรัพยากรการเรียนรู้ และอาจส่งผลต่อปรัชญาและแนวคิดการจัดการศึกษาพยาบาลในอนาคตอีกด้วย[4] ซึ่งปัจจุบันการศึกษาฝึกอบรมทางไกลผ่านระบบดิจิทัลสำหรับผู้ฝึกงาน

ด้านการพยาบาลและการแพทย์ยังมีอคติและความเสี่ยงอยู่ในระดับสูง แต่จากการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยพบว่าประสิทธิผลของความรู้และทักษะการปฏิบัติจากการเรียนรู้แบบดิจิทัลสแตนด์อโลน (standalone digital education) ยังเท่ากับการจัดการเรียนรู้แบบเดิมอีกด้วย[5] ทำให้ความท้าทายอย่างต่อเนื่องของการศึกษาพยาบาลในปี 2022 มีประเด็นหลักที่สำคัญคือ ความคาดหวังต่อการศึกษาพยาบาล ประเด็นแรกคือการศึกษาพยาบาลจะต้องเน้นการสอนและให้ความสำคัญกับปัจจัยกำหนดสุขภาพทางสังคมและหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สามารถนำไปปฏิบัติการพยาบาลซึ่งจะสัมพันธ์โดยตรงกับผลลัพธ์ด้านสุขภาพและเป็นไปตามความคาดหวังของผู้รับบริการ ประเด็นที่สอง การศึกษาพยาบาลจะต้องเน้นความเป็นวิทยาศาสตร์และความรอบรู้ทางด้านสุขภาพมากขึ้น[6]

ปัจจุบันการจัดการศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์ประกอบด้วยหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ซึ่งเป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นอกจากนี้ยังมีการเปิดโอกาสรับบัณฑิตผู้ที่สำเร็จปริญญาตรีสาขาอื่นอีกด้วย หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต เป็นหลักสูตรต้นแบบของสภาการพยาบาล พ.ศ. 2564 ที่สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง เน้นกระบวนการคิดนำไปสู่การปฏิบัติ ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลส่งเสริมการเรียนรู้ ฝึกฝนทักษะการพยาบาลที่จำเป็นในสถานการณ์จำลองให้เกิดความมั่นใจและมีความพร้อมแล้วจึงฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงจนสามารถปฏิบัติการพยาบาลที่จำเป็นได้อย่างถูกต้องและผู้ป่วยมีความปลอดภัย ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ส่วนใหญ่ เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ ๆ ดังนั้นการจัดการศึกษาพยาบาลทั้งระบบจะต้องสอดคล้องกับวัฒนธรรมใหม่ของผู้เรียนด้วย และมีความสอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาพยาบาลศาสตร์และการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ให้เหมาะสมกับสถานการณ์จริงในการดูแลสุขภาพผู้ป่วยที่มีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้น[7] ในประเทศสหรัฐอเมริกามีการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาระดับหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต เช่น การนับชั่วโมงการจัดการเรียนการสอนแบบจำลองสถานการณ์ 1 ชั่วโมง สามารถทดแทนชั่วโมงการฝึกปฏิบัติในคลินิกได้ 2 ชั่วโมง รวมถึงให้เครดิตในการเป็นอาสาสมัครและสามารถนับชั่วโมงการทำงานในคลินิกโดยให้โอกาสบัณฑิตพยาบาลจบใหม่เข้าทำงานก่อน[8] ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการถอดบทเรียนการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ของกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทย เพื่อรวบรวมแนวคิดและความคิดเห็นของผู้มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อบรรยายประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลผ่านการตีความและความเข้าใจในปรากฏการณ์โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อถอดบทเรียนออกมาเป็นข้อมูลเชิงนโยบายในการจัดการศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์ในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏตามแนวคิดชีวิตวิถีใหม่ต่อไป

คำถามการวิจัย

การจัดการศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์ของสถาบันการศึกษาพยาบาลกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ที่ผ่านมาเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อถอดบทเรียนการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ของสถาบันการศึกษาพยาบาลกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบพรรณนา (Descriptive qualitative research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรคือ กลุ่มผู้บริหารทางการศึกษาพยาบาล ผู้รับผิดชอบหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต และอาจารย์พยาบาล มีคุณวุฒิปริญญาโททางการพยาบาล ที่มีประสบการณ์การสอนทางการพยาบาลในสถาบันการศึกษาการพยาบาลมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี และมีประสบการณ์การสอนทางการพยาบาลในมหาวิทยาลัยราชภัฏมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี

ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ใช้เกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive sampling) ผู้วิจัยเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายโดยการใช้วิธีการบอกต่อ (Snowball) ประกอบด้วย ผู้บริหารทางการศึกษาพยาบาลมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 3 คน ผู้รับผิดชอบหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 2 คน และอาจารย์พยาบาล

มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 3 คน รวมทั้งหมด 8 คน เกณฑ์การคัดเข้า (Inclusion criteria) ได้แก่ 1) มีประสบการณ์สอนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 2) เป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏที่อยู่ในกลุ่มผู้บริหารทางการศึกษา/ผู้รับผิดชอบหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต/ อาจารย์ประจำหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต 3) ยินดีเข้าร่วมโครงการ เกณฑ์การคัดออก (Exclusion criteria) คือ ลาออกหรือย้ายที่ทำงานไปสถาบันอื่นในช่วงเวลานั้น

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม เอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ การศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การสอน 2) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview guide) ข้อคำถามเป็นลักษณะปลายเปิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 3) แบบบันทึกเทป

คุณภาพของเครื่องมือ

ข้อคำถามที่สร้างขึ้นได้ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนในสาขาพยาบาล จำนวน 3 ท่าน และได้นำไปทดลองสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างที่มีความใกล้เคียงกัน ปรับข้อคำถามให้กระชับและให้เข้าใจง่ายมากขึ้น และคำถามดังกล่าวสามารถขยายเป็นคำถามย่อยลึกลงไปได้อีกเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและลึกซึ้งมากขึ้น

การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง

โครงการวิจัยได้รับการรับรองจาก คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (PSRU-EC) แบบเร่งรัด (expedited) COA No. 2022/011 เมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2565 ผู้วิจัยนำเอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับอาสาสมัครของโครงการวิจัย (information sheet for research participant) หลังจากที่ผู้วิจัยได้อธิบายรายละเอียดขั้นตอนทั้งหมดแล้ว ได้เปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลซักถามข้อสงสัยก่อนลงนามในหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย (informed consent form) โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลที่ได้เป็นความลับ ข้อมูลเหล่านั้นไม่สามารถระบุถึงตัวบุคคล ระบุเพียงรหัส เช่น 001, 002, 003 เอกสารอิเล็กทรอนิกส์จะถูกเก็บไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีการระบุรหัสที่สามารถเข้าถึงได้เฉพาะทีมผู้วิจัยเท่านั้น และจะทำลายทิ้งภายหลังการวิเคราะห์ข้อมูลเสร็จสิ้นภายใน 1 ปี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ให้ข้อมูลโดยตรงเป็นรายบุคคล สัมภาษณ์ผ่าน Google meet โดยใช้แนวสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น ใช้ระยะเวลาประมาณ 30-60 นาที 1 หรือ 2 ครั้ง จนได้ข้อมูลที่อิ่มตัว เก็บข้อมูลระหว่างเดือนมิถุนายนถึง เดือนกันยายน 2565 โดยระหว่างสนทนาผู้วิจัยขออนุญาตบันทึกวิดีโอ และบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรระหว่างการสนทนาเป็นประเด็นสั้น ๆ ภายหลังการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ถอดเทปการสนทนาและพิมพ์ออกมาเป็นคำต่อคำ (Transcript verbatim) จากนั้นผู้วิจัยตรวจสอบความน่าเชื่อถือของงานวิจัย (Trustworthiness) โดยการตรวจสอบข้อมูลซ้ำกับผู้ให้ข้อมูลอีกครั้งหลังจากที่สรุปเรื่องราวต่าง ๆ แล้วส่งให้ผู้ให้ข้อมูลยืนยันความถูกต้อง และผู้วิจัยได้อ่านบทสัมภาษณ์ที่ได้รับการถอดเทปแบบคำต่อคำ และวิเคราะห์ออกมาเป็น Initial theme แล้วมาวิเคราะห์ร่วมกับทีมและผู้ทรงคุณวุฒิ จนได้ออกมาเป็นประเด็นสำคัญหลัก (Main theme)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแยกออกเป็น 2 ส่วนคือ ข้อมูลส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยใช้ ความถี่ และ ร้อยละ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์แก่นสาระ (thematic analysis) ตามแนวคิดของ Braun & Clarke โดยมีขั้นตอนดังนี้[9] 1) อ่านข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปทั้งหมดหลาย ๆ รอบเพื่อทำความคุ้นเคยและทำความเข้าใจกับข้อมูล 2) แบ่งข้อมูลออกเป็นหน่วยย่อย (data segmentation) 3) พิจารณาประเด็นหลักที่ปรากฏในข้อมูลแต่ละชุด และกำหนดรหัส (code) 4) การจัดกลุ่มของข้อมูลโดยพิจารณาจากประเด็นร่วม (theme) ของข้อมูล ในขั้นตอนนี้ทีมวิจัยจะร่วมกันพิจารณาและตรวจสอบความสอดคล้องของ coding ชุดข้อมูล 5) ให้คำจำกัดความและตั้งชื่อประเด็นหลักโดยใช้วิธีการทำผังความคิด (mapping) 6) เขียนรายงานวิจัย

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดมี 8 คน ประกอบด้วย กลุ่มผู้บริหารทางการศึกษาพยาบาลมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 3 คน

กลุ่มผู้รับผิดชอบหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 2 คน และกลุ่มอาจารย์พยาบาลมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 3 คน รวมทั้งหมด 8 คน ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 87.5 จบการศึกษาในระดับปริญญาโท ร้อยละ 87.5 และมีประสบการณ์การสอนทางการพยาบาลในมหาวิทยาลัยราชภัฏตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป

บทเรียนจากการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ มีรายละเอียดดังนี้

ประเด็นหลักที่ 1 การบริหารจัดการการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019

สำหรับประเด็นนี้ผู้ให้ข้อมูลต่างให้ข้อมูลได้อย่างชัดเจนว่า ตารางการจัดการศึกษานั้นต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้เข้ากับบริบท หรือสภาพการณ์และความรุนแรงของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยจัดให้วิชาภาคทฤษฎีมาเรียนก่อนและนำเอาวิชาภาคปฏิบัติไปเรียนหลังจากสถานการณ์นั้นผ่อนปรนลง ทั้งนี้ก่อนที่จะปรับเปลี่ยน สถาบันได้ทำหนังสือถึงสภาการพยาบาลเกี่ยวกับการปรับแผนการฝึกภาคปฏิบัติ โดยทำในห้อง Simulation หรือบางแห่งเรียกว่าโรงพยาบาลเสมือน ดังคำกล่าว

"...เราทำจดหมายถึงสภาการพยาบาลด้วยคะว่า ถ้าเราปรับ masterplan (ปฏิทินการศึกษา) แบบนี้ มีการฝึกปฏิบัติในกรณีที่เราไปแหล่งฝึกไม่ได้ เราจะขอทำในห้องปฏิบัติการ ทำ simulation ได้มั้ย ซึ่งสภาการพยาบาลก็ไม่ได้ว่าอะไร..." (อาจารย์คนที่ 1)

"...มีช่วงหนึ่งตอนนั้นเป็น นักศึกษาปี 4 ติดโควิด ใช่มั้ยคะ ก็ตอนนั้นน่าจะเป็นวิชา elective หรือว่าบริหารอะนะคะ เราก็ถือโอกาสเลย ก็ให้ นักศึกษาไปเป็นพยาบาลในสถานที่ก็ดูแลผู้ป่วยที่ติดโควิด ใช่ค่ะ นักศึกษาก็ได้ฝึกประสบการณ์ก็ อึม ไม่รู้ว่าความโชคดีในความโชคร้าย..." (อาจารย์คนที่ 3)

นอกจากนี้ยังพบประเด็นรอง และมีข้อเสนอแนะเพื่อการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพคือ 1.1 การสอนออนไลน์ 1.2 สิ่งสนับสนุน และ 1.3 การประเมินผล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 การสอนออนไลน์

ในประเด็นนี้ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวว่า การสอนออนไลน์ในช่วงนั้น รายวิชาทางการพยาบาลที่มีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ยังต้องมีการดำเนินการต่อ และอาจารย์หลายท่าน ๆ ก็มีเทคนิควิธีในการสอนที่ต่างกันกันออกไป ซึ่งผู้ให้ข้อมูลต่างให้ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วนคือ การสอนออนไลน์ภาคทฤษฎีและการสอนออนไลน์ภาคปฏิบัติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1.1 การสอนออนไลน์ภาคทฤษฎี

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่กล่าวว่า บางครั้งอาจารย์อาจจะประเมินผู้เรียนได้ยากเนื่องจากว่าบางคน ไม่สามารถเปิดกล้องให้เห็นได้ และทำให้ไม่ทราบว่าเด็กกำลังสนใจเรียนกับเราอยู่หรือไม่ ผู้ให้ข้อมูลจึงต้องใช้กลวิธีที่หลากหลายเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ดังคำกล่าว

"...ทำควิซกลางคาบคะ แต่เราไม่บอกเค้านะคะว่าจะควิซตอนไหน แต่เราบอกเค้าคะว่าจะมีควิซ เพื่อให้เค้าเข้าอยู่กับเราตลอดเวลา..." (อาจารย์คนที่ 1)

"...ใช้ Kahoot เลยครับเป็นลักษณะการกระตุ้นและช่วยประเมินผลระหว่างสอนครับ..." (อาจารย์คนที่ 5)

1.1.2 การสอนออนไลน์ภาคปฏิบัติ

การสอนออนไลน์ภาควิชาปฏิบัติที่ต้องปฏิบัติให้การพยาบาลเป็นสิ่งที่ท้าทายในการสอนในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 เป็นอย่างมาก หลายท่านพยายามจำลองให้เหมือนสภานการณ์จริงให้มากที่สุด โดยการจัดเวลา การแต่งตัว หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ เหมือนกับที่ขึ้นฝึกปฏิบัติจริงบนหอผู้ป่วยจริง ดังคำกล่าว

"...เช็คชื่อเหมือนขึ้นวอร์ดจริงเลย เริ่มเช็คชื่อ 7.45 น. เด็กใส่ชุดพยาบาล เปิดกล้อง มอบหมายเคสคืนก่อน ก่อนที่จะขึ้นจริง เป็นลักษณะให้เด็กไปทำเคสมา แล้วให้เด็กมา conference case ตัวเองโดยอาจารย์มีสถานการณ์ให้ทีละสถานการณ์ ทีละ step อย่างนี้ค่ะ..." (อาจารย์คนที่ 2)

"...อย่างเช่น การนวดหลัง การสระผม เราจะให้เค้านวดคนที่บ้าน แล้วก็สระผมคนที่บ้าน อัดวิดีโอส่งมาให้ แล้วเราก็มา reflection กัน..." (อาจารย์คนที่ 1)

นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลบางท่านมีความเห็นเกี่ยวกับการฝึกภาคปฏิบัติว่า เมื่อมีการผ่อนปรนหรือสถานการณ์การแพร่ระบาดดีขึ้นควรให้นักศึกษาได้ฝึกกับผู้ป่วยจริงบนหอผู้ป่วย ท่านได้ให้ข้อเสนอแนะก่อนการฝึกต้องมีการเตรียมความพร้อมก่อนขึ้นฝึกเพื่อเป็นการทวนสอบอีกครั้งและสร้างความมั่นใจให้แก่นักศึกษา ดังคำกล่าว

"...มันเป็นวิชาชีพปฏิบัติอ่ะคะ แต่ถ้ามันเป็นแบบเข้าห้องแลปอย่างเดียวเนี่ย มันไม่เจอสถานการณ์จริง การตัดสินใจ การ approach case (การเข้าถึงกรณีศึกษา) มันต่างกัน..." (อาจารย์คนที่ 6)

"...มา pre-clinic (เตรียมความพร้อม) ด้วยกันก่อนฝึกเด็กก็เหมือนเค้าได้ recall (คิดทบทวน) เค้าก็มีความพร้อมเพิ่มมากขึ้น..." (อาจารย์คนที่ 8)

1.2 สิ่งสนับสนุน

สิ่งสนับสนุนในช่วงที่สอนออนไลน์นั้นมีความสำคัญมาก โดยเฉพาะเรื่องของ โปรแกรมที่ต้องใช้เรียน ห้องแลป รวมไปถึงอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถเรียนออนไลน์ได้ ออนไซต์ได้ปลอดภัย และเข้าใจในเนื้อหา ดังคำกล่าว

"...ทางคณะเค้ามีห้องสำหรับจัดสอนออนไลน์ไว้ให้ได้ใช้ ของที่นี่นะคะเค้าก็จะมีทางฝ่ายแสงเค้าจัดดวงไฟ มีหูฟัง มีไมโครโฟน เผื่ออาจารย์คนไหน สะดวกที่จะมาสอนที่คณะค่ะ..." (อาจารย์คนที่ 3)

"...คณะของเราก็จะมีห้อง simulation ซื้อหุ่นทุกภาควิชาเลยคะ และก็มีห้องกายวิภาคศาสตร์ และจัดทำเป็นห้อง smart classroom สำหรับออนไลน์โดยเฉพาะ คือถ้าอาจารย์ท่านใดมีสอนก็จะมีเจ้าหน้าที่ไป set ระบบให้..." (อาจารย์คนที่ 7)

1.3 การประเมินผล

การประเมินผลนี้ยังมีความสำคัญ เพื่อให้มั่นใจได้ว่า นักศึกษาสามารถออกไปปฏิบัติงานได้จริง กับคนไข้จริงได้ โดยแต่ละท่านได้ทำและปฏิบัติออกมาได้ประสบผลสำเร็จ มีข้อเสนอแนะ ดังคำกล่าว

"...ใช้วิธีการเป็น OSCE (การประเมินทักษะทางคลินิก) แห้ง ก็คือใช้ Zoom ค่ะ พี่นี่แหละเป็นตัวต้นคิดเหมือนกัน คือ ใช้ Zoom แล้วพี่ก็เอาอาจารย์แต่ละวอร์ดมา แล้วใช้วิธีการแบ่งห้องให้โจทย์เด็ก โจทย์ เช่น คนไข้ DM (โรคเบาหวาน) มีภาวะ hypoglycemia (ภาวะน้ำตาลในเลือดต่ำ) มียาตั้งอยู่อย่างเนี้ยค่ะ อาจารย์ก็จะถ่ายรูปรถแล้วมียาตั้งอยู่เธอจะเลือกอันไหน เสร็จแล้วจะใช้เท่าไหร่ ก็จะมีโจทย์ขึ้นค่ะ..." (อาจารย์คนที่ 4)

"...ใช้ simulation แล้วก็จะมีสถานการณ์จำลองเป็นเหมือน iPad ใหญ่ ๆ แล้วเป็นเคสให้เลือกแบบหลาย ๆ ระบบ แล้วก็ให้เด็กจิ้ม แล้วก็มีแบบเหมือนคนไข้นอนอยู่ คนไข้มีอาการยังไงมันก็จะโชว์ขึ้นมา สมมติว่าหายใจเหนื่อยหอบ เด็กก็จะไปกดว่า ต้องให้ treatment อะไร ...ที่ห้องแลปที่เราสอนนะคะ เค้าค่อนข้างจะ happy เพราะเหมือนเล่มเกมแล้วสนุกอ่ะ สนุกกับการเรียนมากกว่าที่เราจะไปนั่งบรรยาย..." (อาจารย์คนที่ 7)

ประเด็นหลักที่ 2 ปัญหา/ อุปสรรคการจัดการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019

ผู้ให้ข้อมูลต่างกล่าวว่าปัญหาหรืออุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนคือ อินเตอร์เน็ต เครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ และยังรวมไปถึงทัศนคติของผู้สอนที่ยังไม่คุ้นชินกับการสอนออนไลน์ เพราะหลายท่านยังไม่สามารถใช้อุปกรณ์และปรับวิธีการสอนได้ ดังคำกล่าว

"...ปัญหาอุปสรรคแรกๆน่าจะเป็นเรื่องของ internet ...นศ.ก็จะอยู่ต่างจังหวัดเลย ...อยู่บนดอย หรือว่าเด็กทางใต้ที่อยู่ไกลๆอย่างเงี้ยค่ะ ก็จะมีปัญหาในเรื่องของ internet ในช่วงแรก...นศ.ก็ต้องหาร้าน internet..." (อาจารย์คนที่ 1)

"...อาจารย์ก็จะพูดคุยอยู่คนเดียวซะมากกว่า เพราะว่าส่วนใหญ่เด็กก็จะปิดหน้าจอ...อาจารย์ขาหนูขออนุญาตปิดหน้าจอเนื่องจากเน็ตหนูไม่ดีอะไรประมาณนี้ ซึ่งเราก็ไม่แน่ใจว่ามันไม่ดีจริง หรือว่าเค้าไม่ได้ ไม่ได้แบบว่า concentrate ตรงนี้ ใช่ ใช่ คือเป็นปัญหาที่เจอเวลาเราเรียน online นะคะ..." (อาจารย์คนที่ 3)

นอกจากนี้ปัญหา/อุปสรรคในการสอนออนไลน์ยังสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นรองคือ 2.1 ผู้สอน และ 2.2 ผู้เรียน ดังคำกล่าว

2.1 ผู้สอน

ผู้สอนหลาย ๆ ท่านยังมองการเรียนออนไลน์นั้นไม่สามารถสอนให้เข้าใจได้เหมือนกับการสอนออนไซต์ ความกังวลต่าง ๆ และการที่ยังไม่คุ้นชินกันโปรมแกรม สิ่งเหล่านี้อาจเป็นอุปสรรคในช่วงแรกของผู้สอน ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

"...เราไม่ค่อยคุ้นชินกับตัวของโปรแกรมที่ใช้ในการสอนครับ แล้วก็ที่เห็นโดยส่วนมาก โดยฉพาะของตัวเองด้วยก็คือ ไม่ได้มีการปรับรูปแบบให้มีความเหมาะสมกับลักษณะของออนไลน์ รูปแบบ อย่างเช่น บรรยาย เรายังใช้บรรยายแบบเดิม..." (อาจารย์คนที่ 5)

"...ณ ตอนนั้นคิดว่าเป็นสิ่งที่ท้าทาย ต้องขอบคุณโควิดเนาะที่ทำให้เปลี่ยน attitude ของตัวอาจารย์เองให้เกิดการเรียนรู้ว่า ไม่ต้องออนไซต์อย่างเดียว การเรียนรู้เกิดได้ทุกที่..." (อาจารย์คนที่ 1)

2.2 ผู้เรียน

ในด้านผู้เรียนผู้ให้ข้อมูลก็สะท้อนออกมาว่า นักศึกษา

บางคนก็ยังขาดอุปกรณ์การเรียน เช่น iPad หรือคอมพิวเตอร์ Notebook ทำให้ต้องหามา และอินเตอร์เน็ต เป็นต้น เพื่อที่จะสามารถเรียนออนไลน์ได้ อีกปัญหาหนึ่งคือ การมีปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่มอาจจะมีน้อยและเหนื่อยล้า ดังคำกล่าว

"...อุปกรณ์ในการเรียนอ่ะคะ เพราะเด็กบางคนยังเข้าถึงอุปกรณ์การเรียนได้น้อย เพราะว่าอุปกรณ์ส่วนใหญ่ที่ใช้คือมือถืออ่ะคะ มีเด็กบางคนที่มี IPAD หรือคอมพิวเตอร์ Notebook และก็จากค่าใช้จ่ายนะคะที่มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นจากการที่เด็กต้องซื้อชั่วโมงอินเตอร์เน็ต และบางครั้งความไม่เสถียรของสัญญาณอินเตอร์เน็ตที่หลุดบ่อย ๆ อาจทำให้เด็กหลุดในการเรียนจึงเกิดปัญหาการไม่เข้าใจ..." (อาจารย์คนที่ 1)

"...ถ้าเป็นเรื่องของปฏิสัมพันธ์ การพูดคุยจะน้อย คนที่พูดก็พูดอยู่คนเดียว คนที่ไม่ค่อยพูดก็จะเงียบ ๆ..." (อาจารย์คนที่ 6)

ประเด็นหลักที่ 3 แนวทางการจัดการเรียนการสอนในอนาคต

ในประเด็นของแนวทางการจัดการเรียนการสอนในอนาคต ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อมูลออกมาเป็นเสียงเดียวกันว่าต้องเป็นแบบผสมผสาน ทั้งออนไลน์ในวิชาทฤษฎี และออนไซต์ในรายวิชาปฏิบัติ เพื่อให้เกิดทักษะและได้ปลูกฝังความเป็นวิชาชีพพยาบาล ดังคำกล่าว

"...การบริหารหลักสูตรคิดว่า ในอนาคตเราคงจะต้องทำออนไลน์แน่ ๆ ในหลาย ๆ วิชา ...ในเรื่องของวิชาทฤษฎีไหนที่ออนไลน์ได้เราสามารถปรับให้มันออนไลน์ก็ได้..." (อาจารย์คนที่ 1)

"...มองว่าทักษะทางปัญญามันเกิดได้จากการทำความเข้าใจ มันไม่ใช่เกิดจากการที่เราเจอหน้ากัน แต่ถ้าทักษะการปฏิบัติเกิดจากการที่เราต้องดูเค้าทำ ต้องเป็นโมเดลต้อง demon (สาธิต) เค้ามองว่าขึ้นอยู่กับลักษณะวิชา เราต้อง design (ออกแบบ) ผสมผสาน..." (อาจารย์คนที่ 4)

นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะจากผู้ให้ข้อมูลถึงข้อดีในการจัดการเรียนออนไลน์และในห้องปฏิบัติการพยาบาลก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติดังนี้

3.1 ข้อดีจากการเรียนออนไลน์และในห้องปฏิบัติการพยาบาลก่อนขึ้นฝึก

ในประเด็นนี้ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวถึงข้อดีจากการเรียนออนไลน์และในห้องปฏิบัติการพยาบาลมาก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลกับผู้ป่วยจริงนั้น ส่งผลให้การนักศึกษาเกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้นและประสบผลสำเร็จ ดังคำกล่าว

"...คิดว่าสิ่งที่เปลี่ยนนะคะ คือ ไอเดีย ไอเดียทั้งของอาจารย์และก็ตัว นักศึกษา ไอเดียที่ไม่ fix (ตายตัว) อ่ะคะ จริง ๆ คือเด็กสามารถเกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ นี่คือไอเดียเปลี่ยน มองว่ามันเป็นอะไรที่ต้องขอบคุณโควิดอะคะ..." (อาจารย์คนที่ 2)

"...ในห้องแลปในส่วนที่เราจะให้ skill (ทักษะ) กับเด็กให้คล่องตัว ส่วนที่มันจะ trauma (บาดเจ็บ) กับคนไข้ เช่น การแทงน้ำเกลืออย่างเงี้ย มันอยู่ในห้องแลปเยอะ ๆ ทำกับหุ่นให้คล่องก็จะดีกับคนไข้คะ..." (อาจารย์คนที่ 6)

"...เราจัดมาได้ประมาณ 2 ปีแล้วนะคะ นักศึกษาก็ให้ผลตอบรับที่ดีนะคะ อย่างแรกเลยก่อนที่เค้าจะไปหอผู้ป่วยจริง เค้าก็จะได้เรียนในห้องปฏิบัติการ เรียนกรณีศึกษาได้ฝึกทดลองจริง เป็นการเพิ่มความมั่นใจให้เค้าในการทำทักษะต่าง ๆ ก่อนที่เค้าจะไปเจอกับคนไข้จริงก็ทำให้เด็กรู้สึกว่าเค้ามีความมั่นใจเพิ่มมากขึ้น แทนที่ว่าอยู่ ๆ ก็ไปเจอคนไข้เลยอย่างนี้นะคะ..." (อาจารย์คนที่ 3)

การอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่าการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 เป็นบทเรียนที่ท้าทายมากสำหรับการจัดให้นักศึกษา เพื่อให้ได้ทั้งความรู้และทักษะวิชาชีพไปด้วย ดั้งนั้น การบริหารหลักสูตร ปัญหา/ อุปสรรคต่าง ๆ ที่ผู้ให้ข้อมูลได้รับบทเรียนมานั้น เป็นประโยชน์อย่างมากในการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์ในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยจึงขออภิปราย ตามประเด็นที่ค้นพบดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลให้ข้อคิดเห็นในการวิจัยครั้งนี้ว่า การที่ผู้บริหาร ผู้สอน ผู้เรียน และสิ่งสนับสนุนต่าง ๆ ล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 นี้ทั้งสิ้น การปรับแผนการจัดการศึกษานั้นจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมากเพื่อให้นักศึกษาพยาบาลบรรลุตามผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning outcomes: LO) ตามข้อบังคับของสภาการพยาบาลว่าด้วยการให้ความเห็นชอบหลักสูตรการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ระดับวิชาชีพ พ.ศ. 2563 เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 และพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 แล้วนั้น การจัดการศึกษายังต้องมีการดำเนินไปถึงแม้ว่าการแพร่ระบาด

จะเกิดขึ้น ณ ช่วงเวลานั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้มีนโยบายให้ หยุดการเรียนการสอน จึงส่งผลทำให้คณะพยาบาลศาสตร์ต้องจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ทำให้ผู้เรียนต้องเรียนออนไลน์แทน จากประเด็นการบริหารจัดการการเรียนการสอนในช่วงระบาดนี้ก่อให้เกิดการเตรียมความพร้อมของทั้งสถาบันการศึกษา ผู้เรียน ผู้สอน รมทั้งการวัดและการประเมินผล เพื่อให้การเรียนการสอนนั้นดำเนินต่อไปได้และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน[10] ด้วยการพัฒนาแพลตฟอร์มรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ที่สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา และมีความยืดหยุ่นสูงในการเรียนรู้ ดังนั้นมหาวิทยาลัยจึงต้องมีการบริหารจัดการและมีสิ่งสนับสนุนที่ดี[11] อย่างไรก็ตาม สถาบันการศึกษายังพบปัญหาการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์คือ ด้านเครือข่ายและความเร็วของสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง[12]

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่าปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนในช่วงแรกคือความไม่คุ้นชินกับโปรแกรม ทั้งนี้ปัญหาหลัก ๆ ที่ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวไว้คือ ความเสถียรของระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ปัญหาการใช้งานซอฟต์แวร์ การวัดและประเมินผล เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยด้านการวัดประเมินผล เครื่องมือสื่อสาร และระบบเครือข่ายอินเตอร์เน็ต การใช้งานซอฟต์แวร์ กิจกรรมการเรียนการสอน และรูปแบบการเรียน มีความสัมพันธ์กับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ประเมินตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ[13] และยังพบอีกว่า ปัจจัยด้านการใช้งานซอฟต์แวร์ กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล สามารถร่วมกันทำนายผลลัพธ์การเรียนรู้กลุ่มตัวอย่างได้ถึงร้อยละ 38.8 อีกทั้งยังสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาลแบบออนไลน์ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 พบว่าปัญหาการเชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ต ความไม่พร้อมของอุปกรณ์ สภาพแวดล้อมในการเรียนแบบออนไลน์ และการทำงานกลุ่มที่ยากขึ้น สิ่งเหล่านี้มีความสำคัญต่อการเรียนทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเรียนได้อย่างต่อเนื่องและมี[14]

ในประเด็นของแนวทางการจัดการเรียนการสอนในอนาคต ผู้ให้ข้อมูลได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนไว้คือ แบบผสมผสาน (Blended learning) คือมีการเรียนการสอนออนไลน์ (online) และออนไซต์ (onsite) โดยให้มีการเรียนภาคทฤษฎีเป็นออนไลน์ ส่วนภาคปฏิบัติเป็นออนไซต์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นมุมมองที่สะท้อนให้เห็นว่าการเรียนการสอนไม่ได้จำกัดอยู่เพียงในห้องเรียน ผู้เรียนสามารถเรียนได้ทุกที่ ประโยชน์เกิดแก่ผู้เรียนเป็นหลัก และยังสอดคล้องการการเปลี่ยนแปลงของบริบทสังคม[10] การเรียนการสอนลักษณะนี้เป็นการสอนที่มีพลวัต มีความยืดหยุ่นและสามารถปรับเปลี่ยนอย่างเป็นพลวัตร ทำให้อาจารย์และนักศึกษาปรับวิธีการเรียนการสอนได้อย่างอิสระเหมาะสมกับการใช้ชีวิตตามแนวคิดวิถีใหม่ ส่งเสริมพฤติกรรมของนักศึกษาพยาบาลด้วยการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong learning behaviors)[15] และสอดคล้องกับการเรียนการสอนทางการพยาบาลแบบออนไลน์พบว่าการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน มีการให้ข้อเสอนแนะการกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน ความยืดหยุ่นและสร้างสรรค์ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจและมีอิสระในการเรียนรู้[14]

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำวิจัย

ผลการวิจัยนี้ผู้บริหารสถาบันการศึกษาพยาบาลสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลเชิงนโยบายในการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์ในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏตามแนวคิดชีวิตวิถีใหม่

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยการถอดบทเรียนการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ของสถาบันการศึกษาพยาบาลในกลุ่มอื่น ๆ เช่น สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ สถาบันการศึกษาเอกชน

References

1. Kunaviktikul et al. Nursing students' and faculty members' experiences of online educationduring COVID-19 across Southeast Asia: A Photovoice study. Nurse Education Today. 2022 Apr 1;111:105307.
2. Nabolsi M, Abu-Moghli F, Khalaf I, Zumot A, Suliman W. Nursing faculty experience with online distance education during COVID-19 crisis: a qualitative study. Journal of Professional Nursing. 2021; 37(5): 828-35.

3. Casafont et al. Experiences of nursing students as healthcare aid during the COVID-19 pandemic in Spain: a phenomenological research study. Nurse Education Today. 2021 Feb 1;97:104711.
4. Alexander M. Nursing challenges continue into 2022. Journal of Nursing Regulation. 2022; 12(4): 3.
5. Hao X, Peng X, Ding X, Qin Y, Lv M, Li J, Li K. Application of digital education in undergraduate nursing and medical interns during the COVID-19 pandemic: a systematic review. Nurse Education Today. 2022 Jan 1;108:105183.
6. Shorey et al. Salutogenesis and COVID-19 pandemic impacting nursing education acrossSEANERN affiliated universities: a multi-national study. Nurse Education Today. 2022 Mar 1;110:105277.
7. Buachu T, Sirirat N, Noimorkunladech N, Muangkaew P. Disruptive change in nursing education: from the situation of the spread of the coronavirus disease 2019 to online learning. Journal of The Royal Thai Army. 2021; 22(2): 1-9. (in Thai)
8. Smith SJ, Farra SL. The impact of covid-19 on the regulation of nursing practice and education. Teaching and Learning in Nursing. 2022; 17: 302-5.
9. Braun V, Clarke V. Using thematic analysis in psychology. Qualitative research in psychology. 2006; 3(2): 77-101.
10. Sasow P, Yuennan C, Peansungnern N. Learning and teaching online in nursing education during the COVID-19 pandemic. Journal of Health and Nursing Education. 2020; 26(2): 189-202. (in Thai)
11. Wongyai W, Patphol M. Learning design for the new normal. Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University, 2020. (in Thai)
12. Rodkaew P, Dulyakaseam U, Kanjanaaree S. State of online learning during pandemic of corona virus 2019 (COVID-19) of Boromarajonani Nakhon Si Thammarat, college of nursing. Journal of MCU Nakhondhat. 2022; 9(2): 125-41. (in Thai)
13. Intaranongpai S, Kausit U, Tankasem L, Tipchart T, Sornboon A, Sungsuk N. Factors influencing the online learning outcome on fundamental nursing subject during COVID-19 pandemic of nursing students from Mahasarakham University. Princess of Naradhiwas University Journal. 2022; 14(3): 252-66. (in Thai)
14. Thangkratok P, Lhimsoonthon B, Palacheewa N, Tongtham A. Online nursing education during the coronavirus-19 pandemic: a case study of the epidemiology course. Thai Journal of Nursing Council. 2021; 36(3): 31-44. (in Thai)
15. Satsin T, Wongwiseskul S. Lessons learned from online teaching: challenges for teachers under COVID - 19 situations. Journal of The Royal Thai Army Nurses. 2021; 22(1): 1-9. (in Thai)